

Aangespoelde resten van de kortbekzeekoet (*Uria lomvia*) op het strand van Maasvlakte 2

Martijn van der Meer [masterstudent paleobiologie, Universiteit Bonn; mvandermeer1970@gmail.com]

De kortbekzeekoet (Uria lomvia) is de noordelijke tegenhanger van de zeekoet (Uria aalge). De kortbekzeekoet blijft in Europese wateren normaal gesproken ten noorden van Schotland en leeft zijn hele leven in zeewater van minder dan 5 °C (Tuck 1961). Kortbekzeekoeten komen alleen aan land om te broeden en vormen dan grote koloniën op rotsachtige kliffen. Een individu heeft dan meestal nog geen honderdste vierkante meter ruimte voor zichzelf (Tuck 1961). De kortbekzeekoet kan tot wel 210 meter diep duiken en bijna vier minuten onder water blijven (Croll et al. 1992).

▲ Een kortbekzeekoet die net een visje heeft gevangen. (Andreas Weith, CC BY-SA 4.0)

In Nederland is de kortbekzeekoet een zeer zeldzame dwaalgast. Er zijn twaalf door het CDNA (Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna) geregistreerde gevallen, waarvan het merendeel dood of halfdood werd aangetroffen (CDNA 2025).

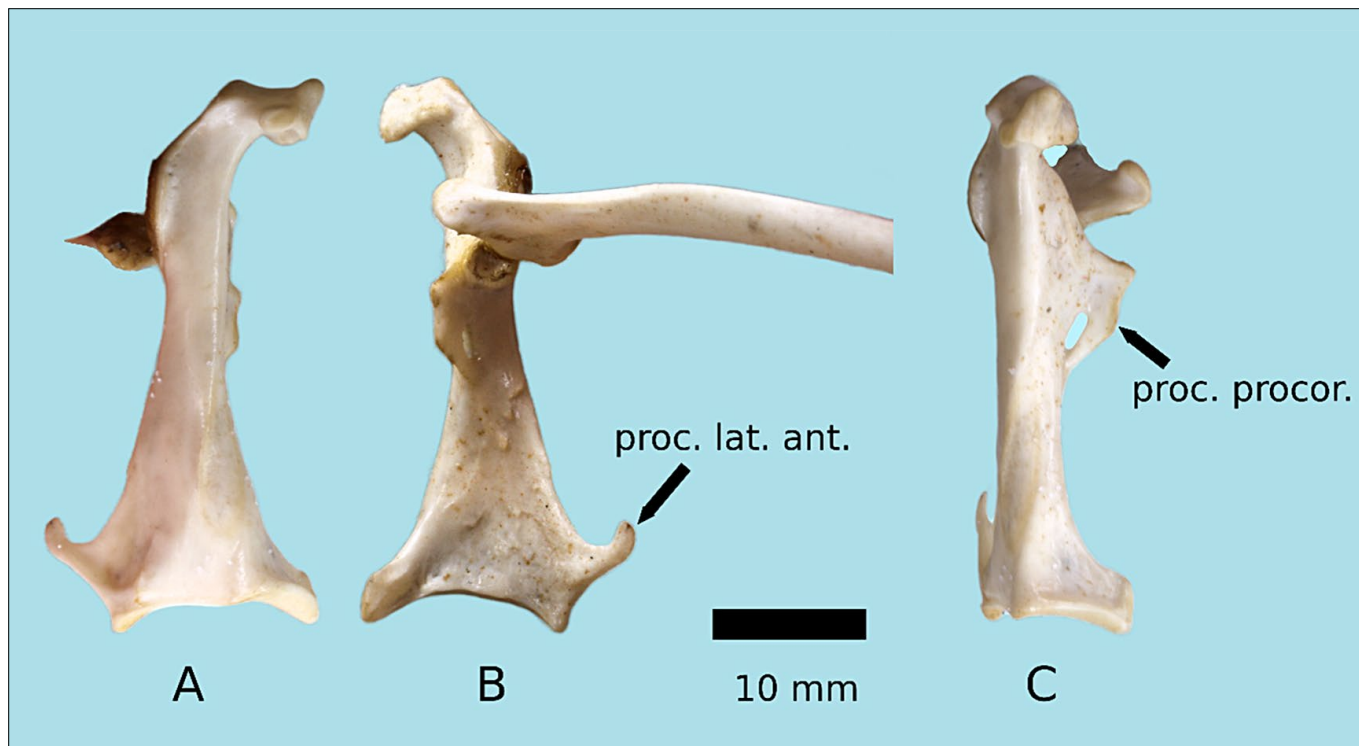
Alken (familie Alcidae), waartoe de kortbekzeekoet behoort, zijn de meest gespecialiseerde duikende vogels van

het noordelijk halfrond. Hierbij doen ze denken aan pinguïns: alken gebruiken hun vleugels om door het water te “vliegen”. Hoewel veel duikende vogels deze beweging af en toe maken, zijn alleen alken, pinguïns en sommige pijlstormvogels hierin gespecialiseerd; zij delen dan ook een aantal gerelateerde aanpassingen in het skelet, zoals een kort opperarmbeen en

afgeplatte schachten van de grote vleugelbotten (Soldaat 2010).

De vondst

Tussen juni en augustus 2015 vond verzamelaar Henk ter Steege (Middelburg) op het strand van Maasvlakte 2 een volledig intact coracoid (ravenbeksbeen) met het schouderblad daar nog aan verbonden.

▲ De gevonden botten van de kortbekzeekoet in ventraal (A), dorsaal (B) en mediaal (C) aanzicht. Proc. lat. ant.: processus lateralis anterior, proc. procor.: processus procoracoideus. (Martijn van der Meer)

De botten bevinden zich in zijn privéverzameling met het nummer HTSM02015. In tegenstelling tot de welbekende fossielen van deze vindplaats is deze vondst nog echt 'vers': de botten zijn nog wit en zelfs nog gearticuleerd (met pezen aan elkaar verbonden), wat bij fossielen op het strand niet voorkomt. Uiteindelijk kwam de vondst bij de auteur terecht, tussen allerlei fossiele vogelbotjes, met de vraag: "Is dit van een alk?"

Het antwoord op deze vraag was al snel "Ja." Alken hebben dankzij hun unieke levensstijl heel herkenbare botten in de vleugel en in de schoudergordel (Cohen & Serjeantson 1996). Maar welke alk was het dan? Aan het formaat was te zien dat de vondst van één van de grote alkensoorten moest zijn: de gewone alk (*Alca torda*), de zeekoet of de veel zeldzamere kortbekzeekoet. De gewone alk en de zeekoet komen beide veel voor op de Noordzee (Camphuysen & Leopold 1994) en waren dus de logische eerste stap in het determinatieproces, dat in de vergelijkingscollectie van het Natuurhistorisch Museum Rotterdam plaatsvond.

Verrassend genoeg was er echter bij beide voor de hand liggende soorten geen goede match. Het belangrijkste morfologische argument is hierbij dat het processus procoracoideus (zie foto) van de vondst in mediaal aanzicht niet zo ver uitsteekt als

bij de twee algemenere soorten. Toen vervolgens de kortbekzeekoet werd gecheckt, kwam dit perfect overeen. Daarnaast is bij zowel de kortbekzeekoet als bij de vondst het processus lateralis anterior (zie foto) ronder gevormd en buigt het verder terug naar het coracoid dan bij de andere twee soorten. Daardoor was de vondst te determineren als afkomstig van de kortbekzeekoet.

Nederlands geval?

Het lastige aan het vinden van de botjes is dat niet bewezen kan worden dat het dier in Nederlandse wateren is gestorven. Het is zeker mogelijk dat het dier in zijn eigen leefomgeving is gestorven en dat de restanten na lange tijd in zee uiteindelijk hier zijn aangespoeld. Om die reden wordt deze vondst niet geteld door CDNA (pers. comm. Gerjon Gelling 2025). Desalniettemin is de kortbekzeekoet een onverwachte en zeer interessante soort om op het strand aan te treffen. ◀

Literatuur

- Camphuysen, C.J. & M.F. Leopold 1994 - Atlas of seabirds in the southern North Sea - NIOZ-rapport 1994-8
- CDNA 2025 - Kortbekzeekoet - <https://www.dutchavifauna.nl/species/kortbekzeekoet>
- Cohen, A. & D. Serjeantson 1996 - A Ma-

nual for the Identification of Bird Bones from Archaeological Sites - Archetype Publications, Londen

Croll, D.A., A.J. Gaston, A.E. Burger & D. Konhoff 1992 - Foraging Behavior and Physiological Adaptation for Diving in Thick-Billed Murres - Ecology 73: 344-356

Soldaat, E. 2010 - Skeletonderdelen van zeevogels (3): Vleugels - Sula 23(3): 135-142

Tuck, L.M. 1961 - The murre; their distribution, populations and biology; a study of the genus *Uria* - R. Duhamel, Queen's printer, Ottawa